

om "eksperternes" lejlighedsvis indflydelse ikke rokker ved, at samfundets opbygning placerede den afgørende magt hos "de røde" og deres koldkrigsop-tik; noget, som kun systemets sammenbrud formåede at ændre. Men Gorodetsky har åbenbart fundet, at Dallin var god at have med som gidsel for det op-gør med totalitarismen, som han ikke selv magter at føre igennem.

Bogens salgbarhed øges ikke just af, at den går i en stor bue uden om den post-sovjetiske russiske udenrigspolitik. Dagens kaotiske Rusland skulle ellers nok rumme stof til eftertanke om den udenrigspolitiske beslutningsproces. Be-tegnende nok deler de russiske forfattere ikke Gorodetskys aversion mod tota-litarismen, som man måske heller ikke skal lægge mere i end et tilfældigt valgt markedsføringsknep for en ikke særlig nemt afsættelig bog. I tillæg til de titler, jeg allerede har nævnt, vil jeg i stedet for anbefale nye læsere at begynde med Jack Snyders, *Myths of Empire. Domestic Politics and International Ambition* fra 1991. Den tager fat på det helt essentielle: den imperiale udenrigspolitiske kul-tur og de institutionelle mekanismer for "imperial overstretch", den har affødt.

Mette Skak
Institut for Statskundskab
Aarhus universitet

Det Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg (SNU), *Magt og normer i in-ternational politik: Statsdannelse, grænser og humanitær intervention*, København: SNU, 1994, 144 s., kr. 60,00.

Den erklærede hensigt med SNU's udmærkede publikation om magt og nor-mer i international politik er at sætte fokus på nogle af de væsentligste udvik-lingstendenser i folkeretten og det bredere internationale normsæt efter den kolde krigs ophør. Hermed yder bogen et værdifuldt bidrag til den akademiske og offentlige debat om dette emne, som hidtil har været alt for overset i dansk regi. Nærmere bestemt peger SNU på en række relevante forandringstenden-ser og problemstillinger vedrørende anerkendelse af nye stater, retten til nation-al selvbestemmelse, grænsernes ukrænkelighed, mindretalsbeskyttelse og hu-manitær intervention.

Forud for den egentlige behandling af disse emner diskuteres forholdet mel-lem magt og ret i international politik (kap. 2). I den forbindelse ses der blandt andet på den traditionelle problemstilling vedrørende folkerettens muligheder for at binde staterne på trods af fraværet af en central autoritet i det internatio-nale system. Endvidere rummer dette kapitel en fin analyse af stormagternes aktuelle præferencer i forhold til udviklingen i en række basale internationale normer. På dette sted kunne man dog ønske sig en klarere opsummering af de skitserede positioner, ligesom der savnes en præcisering af de muligheder og begrænsninger, en sådan analyse rummer i forhold til en fastlæggelse af de ak-tuelle norm-forandringers retning.

om "eksperternes" lejlighedsvise indflydelse ikke rokker ved, at samfundets opbygning placerede den afgørende magt hos "de røde" og deres koldkrigsop-tik; noget, som kun systemets sammenbrud formåede at ændre. Men Gorodetsky har åbenbart fundet, at Dallin var god at have med som gidsel for det op-gør med totalitarismen, som han ikke selv magter at føre igennem.

Bogens salgbarhed øges ikke just af, at den går i en stor bue uden om den post-sovjetiske russiske udenrigspolitik. Dagens kaotiske Rusland skulle ellers nok rumme stof til eftertanke om den udenrigspolitiske beslutningsproces. Be-tegnende nok deler de russiske forfattere ikke Gorodetskys aversion mod tota-litarismen, som man måske heller ikke skal lægge mere i end et tilfældigt valgt markedsføringsknep for en ikke særlig nemt afsættelig bog. I tillæg til de titler, jeg allerede har nævnt, vil jeg i stedet for anbefale nye læsere at begynde med Jack Snyders, *Myths of Empire. Domestic Politics and International Ambition* fra 1991. Den tager fat på det helt essentielle: den imperiale udenrigspolitiske kul-tur og de institutionelle mekanismer for "imperial overstretch", den har affødt.

Mette Skak
Institut for Statskundskab
Aarhus universitet

Det Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg (SNU), *Magt og normer i in-ternational politik: Statsdannelse, grænser og humanitær intervention*, København: SNU, 1994, 144 s., kr. 60,00.

Den erklærede hensigt med SNU's udmærkede publikation om magt og nor-mer i international politik er at sætte fokus på nogle af de væsentligste udvik-lingstendenser i folkeretten og det bredere internationale normsæt efter den kolde krigs ophør. Hermed yder bogen et værdifuldt bidrag til den akademiske og offentlige debat om dette emne, som hidtil har været alt for overset i dansk regi. Nærmere bestemt peger SNU på en række relevante forandringstenden-ser og problemstillinger vedrørende anerkendelse af nye stater, retten til nation-al selvbestemmelse, grænsernes ukrænkelighed, mindretalsbeskyttelse og hu-manitær intervention.

Forud for den egentlige behandling af disse emner diskuteres forholdet mel-lem magt og ret i international politik (kap. 2). I den forbindelse ses der blandt andet på den traditionelle problemstilling vedrørende folkerettens muligheder for at binde staterne på trods af fraværet af en central autoritet i det internatio-nale system. Endvidere rummer dette kapitel en fin analyse af stormagternes aktuelle præferencer i forhold til udviklingen i en række basale internationale normer. På dette sted kunne man dog ønske sig en klarere opsummering af de skitserede positioner, ligesom der savnes en præcisering af de muligheder og begrænsninger, en sådan analyse rummer i forhold til en fastlæggelse af de ak-tuelle norm-forandringers retning.

Den nærmere behandling af den folkeretlige udvikling indledes med en diskussion af nye tendenser i den internationale anerkendelsespraksis (kap. 3). Her fremhæves det, at den vestlige verden i relation til Jugoslaviens opløsning har anerkendt nye stater, før disse rent faktisk havde kontrol over det givne territorium, hvilket er et brud på det traditionelle "effektivitetskriterium". Endvidere peger SNU på, at EUs krav om mindretalsgarantier og demokrati i forbindelse med anerkendelse af nye stater er en nyskabelse i international politik.

I kapitel 4 fokuseres der på balancen mellem national selvbestemmelse, mindretalsbeskyttelse og princippet om faste grænser. Her konkluderer SNU blandt andet, at der nu synes at være en større åbenhed overfor mindretalsbeskyttelse og krav om national selvbestemmelse, end tilfældet var under den kolde krig.

I det teoretisk velfunderede kapitel 5 ser SNU nærmere på en række problemstillinger af relevans for de seneste års relancering af humanitær intervention. I den forbindelse fokuseres der på rækkevidden af denne nye praksis, på misbrugs-problematikken og på den aktuelle tendens til at satse på udbringning af nødhjælp fremfor effektiv bekæmpelse af folkemord.

Som afslutning på bogen sætter SNU de skitserede udviklingstendenser i forhold til dansk udenrigspolitik. Heraf fremgår det, at selv om det har været i landets interesse at fremhæve (og til tider overdrive) den fortsatte respekt for centrale internationale normer som ikke-interventionsprincippet og effektivitetskriteriet, så har Danmark rent faktisk befundet sig i forreste række i relation til flere af de seneste års praksisændringer.

Fællesnævneren for de behandlede udviklingstendenser i det internationale normsystem er, at de udgør en udfordring til det element af orden, som bygger på gensidig respekt for suveræniteten. Omvendt åbner flere af de skitserede forandringer for etableringen af et mere humant og retfærdigt internationalt samfund. SNU er tydeligvis opmærksom på denne modsætning mellem orden og retfærdighed, men forfølger den ikke dybere. Såvel på dette punkt som mere generelt kan det således fastslås, at den primære styrke i SNU's udgivelse om magt og normer ligger i dens evne til at stille skarpt på de mest relevante udviklingstendenser og problemstillinger inden for det pågældende felt. Det må så være op til den akademiske verden, at forfølge disse ting yderligere, såvel teoretisk som empirisk.

Afslutningsvis skal det fremhæves, at holdet bag "Magt og Normer" med stort held formår at trække på "international society-traditionen" i international politiks teori, og at dette må siges at være et friskt og tiltrængt pust i forhold til den dominerende position, som neorealisme og regime-teori har indtaget i 1980'ernes danske publikationer. Dog er der visse steder i den overordnede normforståelse en tendens til at falde tilbage på en snæver regime-inspireret tilgang, som primært ser normer som noget, der lægger begrænsninger på staternes adfærd. Som følge heraf bliver det ikke tilstrækkelig klart, at de mest basale internationale normer er stærkt medvirkende til, at fredelig interaktion overhovedet er mulig, hvilket igen resulterer i en noget defensiv fremstilling af normers betydning i international politik, dog primært på det generelle plan.

Disse forbehold ændrer imidlertid ikke ved det faktum, at "Magt og normer" rummer en lang række interessante og vedkommende diskussioner og betragtninger. Den er absolut værd at læse.

Tonny Brems Knudsen
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Birte Bech-Jørgensen, *Når hver dag bliver hverdag*, København: Akademisk Forlag, 1994, 309 s.

Det er med Birte Bech-Jørgensens bog som med hverdagslivet: Den er lidt svær at få hold på, lidt svævende, lidt gentagende, men samtidig utrolig relevant, spændende, mangfoldig og rig på detaljer og perspektiver på en gang. Og lige så svært, som det er at komme uden om hverdagslivet, hvis man vil forstå kompleksiteten i det moderne samfund, lige så svært vil det fremover være at komme uden om Birte Bech-Jørgensens bog, hvis man ønsker at beskæftige sig med hverdagslivet. Dermed også sagt, at det er et værdifuldt og tiltrængt bidrag, der her er leveret til dansk sociologi og omegn.

Birte Bech-Jørgensen betegner hverdagslivet som det liv, der leves hver dag. Hverdagslivet kan ikke i sig selv defineres sociologisk; men det kan betingelserne for hverdagslivet og måderne, disse betingelser håndteres på. Birte Bech-Jørgensens ærinde er at analysere betingelserne for og håndteringerne af hverdagslivet hos en bestemt gruppe mennesker, og derigennem også at begrebsliggøre grundlæggende elementer og processer i hverdagslivet.

Det empiriske udgangspunkt for bogen er en kvalitativ empirisk undersøgelse af unge, arbejdsløse kvinder. I denne undersøgelse er Birte Bech-Jørgensen startet med det velkendte spørgsmål: Hvorfor kan de ikke tage sig sammen til noget, nu hvor de har så megen tid? Men arbejdet med undersøgelsen og interviewmaterialet har ført hende frem til et andet spørgsmål: Hvad er det, de arbejdsløse kvinder gør, når det ser ud som om, de ingenting gør?

Den teoretiske hovedinteresse er knyttet til det andet spørgsmål. Det fører nemlig ind i en analyse af "selvfølgelighedens symbolske orden", som Birte Bech-Jørgensen ser som den grundlæggende betingelse i hverdagslivet. Selvfølgelighed betyder, at vi tager store dele af vores hverdag og omverden for givet. Vi gentager og genskaber hver dag selvfølgelighederne i form af rutiner, traditioner og ritualer, og det skaber regelmæssighed og overskuelighed. Men de selvfølgelige aktiviteter har også betydning, de signalerer normer og værdier, som til en vis grad er fælles, men som aldrig er entydige eller definitive. Det centrale element i selvfølgelighedens symbolske orden og dermed i hverdagslivet er de *upåagtede aktiviteter*, "som er alt det vi gør, som vi ikke lægger mærke til vi gør" (p. 147). Det er ifølge Birte Bech-Jørgensen disse upåagtede aktiviteter, der opretholder, genskaber og fornyer selvfølgelighedens symbolske orden, og det er i virkeligheden disse upåagtede aktiviteter, som hun er på jagt